

RAZVOJ I UPRAVLJANJE ODBOJKAŠKIM MANIFESTACIJAMA U TURIZMU

Maretić, Valentina

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:939310>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-23**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**RAZVOJ I UPRAVLJANJE ODBOJKAŠKIM
MANIFESTACIJAMA U TURIZMU**

Mentor:

Prof.dr.sc. Neven Šerić

Student:

Valentina Maretić

Split, rujan 2016.

SADRŽAJ:

1. UVODNE NAZNAKE	2
1.1. Definicija problema istraživanja	2
1.2. Cilj rada	3
1.3. Metode rada.....	3
1.4. Struktura rada.....	4
2.SPSPORTSKE MANIFESTACIJE U TURIZMU	4
2.1. Pojam i definicija turizma	5
2.2. Pojam i definicija sportskog događanja	5
2.3. Povezanost sporta i turizma.....	7
3. BENCHMARKING U OSMIŠLJAVANJU ODBOJKAŠKIH MANIFESTACIJA ZA PRODULJENJE TURISTIČKE SEZONE.....	9
4. PRIJEDLOZI ODBOJKAŠKIH MANIFESTACIJA U VANSEZONSKOJ TURISTIČKOJ PONUDI	13
4.1. Povijest odbojke.....	13
4.2. Odbojka na pijesku	15
4.3. Sjedeća odbojka.....	16
4.4. Modificirani oblici odbojke.....	19
5. ZAKLJUČAK	20
LITERATURA	21
POPIS PRILOGA	23
SAŽETAK	24
SUMMARY	25

1. UVODNE NAZNAKE

1.1. Definicija problema istraživanja

Razvoj turizma u većini turističkih destinacija obilježen je sezonalnošću turizma, odnosno sezonskim kretanjem turista koji su u većini zemalja koncentrirani na ljetne i zimske mjesece. Kako bi se ublažile posljedice ovakvog razvoja gotovo svi turistički planovi zasnivaju se na nužnosti produljenja turističke sezone. To se može postići razvojem pojedinih oblika turizma koji pomažu u prevladavanju problema sezonalnosti turističkih destinacija. Sportski turizam je također jedan od takvih oblika turizma. Budući da su sport i rekreacija godinama u turizmu imali ulogu samo pratećih sadržaja, u novoj koncepciji suvremenog turizma postaju sve važniji sadržaji sportske rekreacije, koji na taj način postaju dio turističke ponude. Sportsko-rekreacijski programi tako postaju važni element razvoja turističke destinacije, a moguće ih je oblikovati prema željama i potrebama turista.

Turizam uključuje putovanje turista van mjesta svojeg boravka, a ljudska potreba za bavljenjem sportom i sportskom rekreacijom utjecala je na razvoj sportskog turizma. Pojedinci, dakle, kako bi zadovoljili neke svoje potrebe u slobodno se vrijeme uključuju u razne aktivnosti koje su u potpunosti individualizirane i prilagođene upravo njima jer ih biraju prema vlastitim preferencijama i željama (Bartoluci, 2004). U novije vrijeme sport je postao novi sadržaj putovanja, ujedno i glavni razlog odabira određene destinacije. Stoga ulaganje u razvoj sportskog turizma pridonosi unapređenju ukupne kvalitete turizma (Škorić, 2012).

Odbojka ima veliku ulogu u turističkoj ponudi iz razloga što je vrlo atraktivan sport, primjeren za sve uzraste i spolove, pravi spoj zabave i natjecanja odnosno rekreacije. Zbog svoje jednostavnosti odbojku je moguće uključiti kao dio turističke ponude u gotovo svim uvjetima i destinacijama.

1.2. Cilj rada

Cilj ovog rada je istražiti i osmisliti odbojkaške manifestacije za potrebe produljenja turističke sezone. Uzimajući u obzir geografsko-turistički položaj i već postojeće natjecateljske odbojkaške oblike predložiti će se i novi zanimljivi oblici u kreiranju turističke ponude.

1.3. Metode rada

Metode rada predstavljaju način prikupljanja podataka potrebnih za razradu ovog završnog rada. Za potrebe rada metode istraživanja koje će se koristiti su:

Izvidajno istraživanje—dobivanje uvida u problem i postizanje boljeg razumijevanja pojave ili situacije odnosno svrha je bolje razjasniti narav predmeta istraživanja.

Benchmarking – (detaljnije u trećem poglavlju).

Indukcija—na temelju pojedinačnih činjenica i saznanja dolazi do generaliziranja i formiranja novih činjenica i zakonitosti.

Dedukcija—na temelju općih sudova izvode se pojedinačni sudovi, zaključci odnosno otkrivaju se nove spoznaje ili dokazuju nove činjenice.

Analiza —je postupak istraživanja raščlanjivanjem složenih pojmova, sudova i zaključaka na njihove jednostavnije dijelove i elemente.

Sinteza— je postupak znanstvenog istraživanja i objašnjavanja stvarnosti putem povezivanja jednostavnijih sudova u složenije.

1.4. Struktura rada

Rad je podijeljen u pet cjelina. Prva cjelina se sastoji od uvodnih naznaka koje sadrže definiciju problema istraživanja, ciljeve, metodu te strukturu rada. Druga cjelina se odnosi na teoriju sportskih manifestacija u turizmu. Prvo će se definirati pojam turizma zatim pojam događanja općenito što vodi definiranju sportskog događaja i u konačnici će se napraviti poveznica između sporta i turizma. U trećoj cjelini će se govoriti što je to benchmarking i kako se dijeli te usporedbu grada Splita s drugim turističkim lokacijama. Četvrta cjelina govori o povijesti odbojke i njenom nastanku, koje sve vrste poznajemo i donosi nam prijedloge nekih novih oblika odbojke. Zatim dolazi zaključak cijeloga rada i korištena literatura. Na samom kraju završnog rada nalazi se popis priloga i sažetak rada na hrvatskom i engleskom jeziku.

2.SPORTSKE MANIFESTACIJE U TURIZMU

2.1. Pojam i definicija turizma

Mnogi teoretičari bavili su se definicijom pojma turizam. U svijetu je najprihvaćenija definicija koju su ponudili Hunziker i Krapf (1942) : „Turizam je skup odnosa i pojava koje proizlaze iz putovanja i boravka posjetitelja nekog mjesta, ako se tim boravkom ne zasniva stalno prebivalište i ako s takvim boravkom nije povezana nikakva njihova gospodarska djelatnost.“

Definicija je, uz manje dopune, prihvaćena 1954. godine i od strane Međunarodnog udruženja znanstvenih i turističkih stručnjaka AIEST. Slična je i definicija turista: “Turist je dobrovoljni, privremeni putnik koji putuje u očekivanju zadovoljstva koje mu mogu pružiti novosti i promjene doživljene na relativno dugom i učestalom kružnom putovanju” (Bakan 2013).

Turizam nudi mogućnost rješavanja različitih problema s kojima se države susreću: smanjuje nezaposlenost (najčešće samo sezonski), povećava izvoz, pozitivno utječe na platnu bilancu države.

2.2. Pojam i definicija sportskog događanja

Šutalo, I., Ivandić, N., Marušić, Z. (2011) smatraju da svaki čovjek barem jednom u životu sudjeluje, promatra ili organizira neko događanje, npr. proslavu rođendana, godišnjice ili neke druge svečanosti unutar obitelji. Sva događanja imaju nekoliko zajedničkih karakteristika

- predstavljaju jedinstveno životno iskustvo;
- financijski su jako skupa pa podrazumijevaju i velik financijski rizik;
- zahtijevaju dugotrajno i pažljivo planiranje;
- održavaju se u kratkom vremenskom razdoblju i obično samo jednom (premda postoje mnoga koja se događaju svake godine u isto vrijeme).

Prema Šutalo, I., Ivandić, N., Marušić, Z. (2011) događanja se razlikuju prema vrsti, veličini, temi održavanja i opsegu obuhvaćenih osoba. Prema vrsti događanja se dijele na :

- a) Zabavna i kulturna
- b) Komercijalna marketinška i promidžbena događanja
- c) Skupovi i izložbe
- d) Festivali
- e) Obiteljska okupljanja
- f) Prikupljanje sredstava u dobrotvorne svrhe
- g) Sportska događanja

Sportska su događanja jedna od popularnijih vrsta, jer uz aktivne sudionike (sportaše) uključuju i one pasivne (gledatelje) čiji broj premašuje broj direktnih sudionika. Sportska događanja podrazumijevaju različite veličine i razine događanja (lokalne, regionalne, nacionalne, međunarodne, globalne) te doprinose društvenim i ekonomskim učincima te jačanju osjećaja pripadnosti i ponosa.

Slika 1: ATP Croatia Open Umag

Izvor: <http://www.coloursofistria.com/hr/sport/sportska-dogadjanja>

Slika 2 : AC/DC - Download Festival 2010.

Izvor: <http://www.stereoboard.com/content/view/97640/9>

Vrsta događanja čija popularnost u novije doba sve više raste su upravo sportska događanja. Pod sportskim događanjem podrazumijevamo sportske priredbe koje obilježava brojnost sudionika (natjecatelji, službene osobe, suci, tehničko i organizacijsko osoblje, gledatelji) i globalni interes za određeno sportsko događanje (Van der Wagen, L. 2008).

2.3. Povezanost sporta i turizma

Za razliku od prethodnog razdoblja, kada su si turistička putovanja mogli priuštiti samo bogati građani, danas se odlazak na more smatra neizostavnim dijelom svakog godišnjeg odmora. Najveću dobit od turizma bilježe države koje imaju izlaz na more, a sve veću važnost dobiva sportski turizam. O vezi između turizma i sporta pisali su Hunziker i Krapf (1942) u svom djelu „Grundriss der allgemeinen Fremdenverkehrslehre“. Fenomen sporta u turizmu objasnili su na primjeru švicarskog turizma u kojem se vrlo rano razvio sportski turizam, osobito zimski turizam. Također o vezi sporta i turizma pisao je su naš autor Srđan Marković (1972) koji govori da ljudi na putovanja odlaze zbog zadovoljavanja zdravstvenih, rasonodnih i kulturnih potreba. U suvremenom svijetu sport postaje glavni motiv za putovanje u određene turističke destinacije. Takav odnos sporta i turizma dovodi do razvoja sportsko-rekreacijskog turizma.

Oblike sportsko-rekreacijsko turizma možemo razvrstati u tri skupine:

Bartoluci (2004) navodi slijedeće oblike sportskog turizma:

1. Natjecateljski sportski turizam - Pod pojmom natjecateljski sportski turizam podrazumijevaju se “sva putovanja radi sudjelovanja u određenim sportskim natjecanjima, od domaćih do međunarodnih. Osnovni motiv putovanja jest neka sportska manifestacija,
2. Zimski sportsko - rekreacijski turizam, Zimski se sportsko-rekreacijski turizam provodi u planinskim zimskim centrima, ali i u toplicama, kao i na moru,
3. Ljetni sportsko-rekreacijski turizam i slično - ljetni sportsko-rekreacijski turizam se provodi na moru, u planinama, na rijekama, jezerima i slično.

Razvoj sporta i turizma mora se temeljiti na međusobnoj povezanosti , a upravo sportske manifestacije su značajan oblik aktivnosti na kojima se ta povezanost temelji. Velike sportske manifestacije uvijek pobuđuju interes i okupljaju ljude iz različitih krajeva zemlje i svijeta ,a kao neke od tih velikih sportskih manifestacija možemo navesti Mediteranske igre, Sportske igre mladih , Univerzijada, Beach volleyball major series i dr.Turizam i sport s pravom se ubrajaju među najmasovnije društveno ekonomske pojave suvremenog društva. Povezanost ovih dviju pojava ima dugu povijesnu tradiciju. Tako je u starom Rimu i Grčkoj sport bio pokretač ljudi na putovanja s ciljem sudjelovanja ili posjete velikim sportskih manifestacijama (Bartoluci 2004).Dok danas sport ima širu ulogu , on je sa svojom ponudom postao važan sadržaj boravka turista u kojem oni postaju sudionici različitih sportsko – rekreacijskih aktivnosti.Na taj je način sport ušao u sferu turističkog tržišta i postao važan čimbenik razvoja turizma. Turizam i sport trebaju surađivati na obostrano zadovoljstvo da bi upravo organizacijom i provedbom sportskih manifestacija ostvarili svoje ciljeve, pružaju se velike mogućnosti rasta i razvoja, otvaranje novih radnih mjesta, financijska dobit i ono nama najzanimljivije produljenje turističke sezone.

Slika 3 : Beach volleyball major Poreč series

Izvor: <http://www.stereoboard.com/content/view/97640/9>

Slika 4 : Europske sveučilišne igre Zagreb – Rijeka, 2016

Izvor: <http://www.eusa.eu/events/games/zagreb-rijeka-2016>

3. BENCHMARKING U OSMIŠLJAVANJU ODBOJKAŠKIH MANIFESTACIJA ZA PRODULJENJE TURISTIČKE SEZONE

Začetke ideje benchmarkinga u pismenom obliku nalazimo u djelu kineskog filozofa i generala Sun Tzua "Umijeće ratovanja" već u 4. stoljeću prije Krista. Sun Tzu navodi: "Kada znaš i sebe i druge, nećeš biti u opasnosti čak da vodiš i stotinu bitaka; kada znaš samo sebe, imaš polovicu šanse za pobjedu; kada ne znaš niti sebe niti druge, izgubit ćeš u svakoj bitki".

H. J. Harrington i James S. Harrington (1996) su svojom knjigom „High Performance Benchmarking: 20 steps to success“ pokušali pojednostavniti sam proces provođenja benchmarkinga. Oni benchmarking opisuju kao kontinuirani proces identifikacije, razumijevanja i prilagođavanja proizvoda, usluga, opreme i postupaka poduzeća s najboljom praksom u cilju poboljšanja vlastita poslovanja, pa stoga takav proces u sebi uključuje:

- usporedbu poduzeća i njihovih dijelova s najboljima, ne ograničavajući se na istu djelatnost, ni istu zemlju gdje se djelatnost obavlja;
- usporedbu proizvodnih i ostalih aktivnosti poduzeća s ekvivalentnim aktivnostima ostalih poduzeća iste djelatnosti kako bi se definirale najbolje;
- usporedbu proizvoda i usluga poduzeća s proizvodima i uslugama konkurenata koji imaju vodeće rezultate;
- usporedba tehničkih rješenja poduzeća u cilju odabira najbolje tehničke opreme za specifične primjene;
- primjena najboljeg poslovnog procesa;
- planiranje budućih smjerova razvoja i aktivno prilagođavanje novim trendovima;
- ispunjavanje i nadmašivanje očekivanja potrošač

Osnovna podjela benchmarkinga je podjela na **interni** i **eksterni** benchmarking.

Interni benchmarking predstavlja usporedbu unutar iste organizacije. Poduzeće započinje s benchmarkingom na internoj razini kako bi dobilo uvid u vlastito poslovanje ujedno je velika prednost to što su troškovi vrlo niski, a podaci detaljni i lako dostupni.

Eksterni konkurentni benchmarking obuhvaća usporedbu organizacije s njezinim direktnim i najjačim konkurentima ili organizacijama na drugim tržištima koje se bave istom djelatnošću.

Eksterni benchmarking se može podijeliti u tri skupine (Delić, 1998):

1. Eksterni konkurentni benchmarking;
2. Eksterni nekonkurentni (industrijski ili funkcionalni) benchmarking
3. Eksterni generički benchmarking.

Eksterni konkurentni benchmarking predstavlja postupak usporedbe proizvoda, usluga, poslovnih procesa i ostalih interesnih područja s izravnim konkurentima poduzeća. Cilj eksternog konkurentnog benchmarkinga jest prikupiti specifične i važne podatke o poslovanju konkurenta te na temelju njih shvatiti u čemu su konkurenti bolji i na temelju čega ostvaruju konkurentsku prednost na tržištu.

Eksterni nekonkurentni benchmarking obuhvaća komparaciju proizvoda, usluga i poslovnih procesa s istim aktivnostima poduzeća koja ne konkuriraju izravno kod istih potrošača (najčešće je riječ o poduzećima koja posluju na različitim geografskim tržištima). Budući da je riječ o poduzećima koja nisu izravni konkurenti, ona su voljna surađivati, razmjenjivati informacije, te na taj način poboljšati vlastitu i konkurentovu produktivnost, a samim time i stanje u čitavoj djelatnosti.

Eksterni generički benchmarking proširuje područje primjene benchmarkinga izvan granica gospodarske grane kojoj pripada određeno područje. U središtu su pozornosti najbolji proizvodi, usluge i poslovni procesi poduzeća iz različitih privrednih grana.

Gledajući konkretno odbojku na pijesku, u prilog geografskom području koje proučavamo idu sljedeće karakteristike: lijep krajolik, ugodna atmosfera, povoljan smještaj, mogućnost kupanja u moru, raznolikost ugostiteljske ponude, veliki smještajni kapacitet, ugodna klima. Sve to pogoduje razvoju bogatije turističke ponude koja će privlačiti lokalne ljude i strance. Uzimajući za primjer Sloveniju grad Ljubljano koja je jaka svjetska sila u odbojci na pijesku, slobodno možemo reći da imamo bolje preduvjete da se produlji turistička sezona razvojem i ulaganjem u odbojku na pijesku. Bolji geografski smještaj omogućava više toplijih dana,

more koje privlači i zadržava turiste te ugodnu mediteransku klimu , ovo su faktori koji su jako bitni pri odabiru turističke destinacije,ali i za razvoj ovog sporta.

Slika 5 : Odbojkaški teren na Žnjanu

Izvor: <http://www.hsop.hr/novosti/turniri/i-hrvatska-liga-u-odbojci-na-pijesku-1-okupljanje-rezultati-i-poredak>

No treba se ugledati na Sloveniju po pitanju odnosa prema sportu bar što se tiče odbojke na pijesku. Unatoč tome što nemaju idealan geografski položaj oni žive za ovaj sport, nedostatak geografskih uvjeta nadoknađuju svojim odnosom prema radu. Ulažu u brojne škole odbojke na pijesku, dok u Splitu postoji samo jedna. Također ulažu u pijeskaške terene, a u Splitu postoje samo dva (jedan muški i jedan ženski teren). Imaju bolje uvjete za razvoj igrača, sami ti igrači i njihovi uspjesi su glavni promotori grada i države u svijetu. Treba se iskoristiti potencijal ovog geografskog područja i primjeniti slovenski način odnosa prema sportu i uspjeh neće izostati.

Slika 6: Slovenski pijeskaši

Izvor:<http://www.cev.lu/BeachVolley-Area/CompetitionNews.aspx?NewsID=18513&ID=704>

Također se može spomenuti susjedna država Bosna i Hercegovina, koja također nema zahvalnu situaciju. Slaba razvijenost države, pogođenost neredima te ima lošije uređenu socio-ekonomsku situaciju u zemlji. Unatoč tome BIH je osvojila drugo mjesto na Paraolimpijskim igrama u Rio de Janeiru 2016.godine. To je ogroman uspjeh i priznanje za tako malu zemlju. I još jedna lekcija iz koje se može učiti. Kao u gornjem primjeru ističe se red, rad, disciplina i dobar odnos prema sportu.

Slika 7: Reprezentacija BIH u sjedećoj odbojci

Izvor: <http://visoko.co.ba/bih-prvak-evrope-u-sjedecoj-odbojci/29931/>

Portugal odnosno grad Lisabon je na dobroj geografskoj poziciji, ugodna klima, blizina mora možemo sve skupa reći da ima povoljan položaj. Uspoređujući ga sa gradom Splitom, možemo reći da ima jako slične geografsko klimatske uvjete. Ali postoji bitna razlika, a to je ta što je Lisabon pun odbojkaških terena na otvorenom. Tereni se nižu jedan do drugoga te su dostupni svima, tamo se može pronaći od ozbiljnih sportaša, rekreativaca ili slučajnih turista koji se žele okušati u ovom sportu. To su velike plaže pune ljudi, raznog sportskog i zabavnog sadržaja koji privlače ljude baš na tu destinaciju. Lisabon je primjer gdje je dobar geografski položaj odlično iskorišten kako bi obogatili svoju turističku ponudu i na taj način natjerali turiste da odaberu baš Lisabon kao destinaciju svog putovanja.

4. PRIJEDLOZI ODBOJKAŠKIH MANIFESTACIJA U VANSEZONSKOJ TURISTIČKOJ PONUDI

4.1. Povijest odbojke

Današnji oblik odbojke izmislio je 1895. godine Amerikanac G. William Morgan nastojeći da i u zimskim mjesecima zadrži kontinuitet rada u ljetnim sportovima. Pokušavao je pronaći igru koja bi se jeftinom i jednostavnom opremom lako organizirala i bila pristupačna svim uzrasnim kategorijama. Odlučio je spojiti elemente košarke, bejzbola i rukometa u igru koja će zahtijevati manje fizičkog kontakta i na taj način biti prikladna za stariju populaciju. Opisujući svoje prve eksperimente, Morgan je rekao: „U potrazi za odgovarajućom igrom, prvo mi je na pamet pao tenis, ali za njega su nam bila potrebne loptice, reketi, mreža i ostala oprema pa sam od njega odustao, iako mi se ideja mreže učinila zgodnom. Podigli smo mrežu na visinu od 198,12 centimetara, iznad glave prosječnog muškarca. Uz to nam je trebala i lopta. Prvo mi je na pamet pala košarkaška lopta, ali je ona bila preteška i prevelika”. Nakon toga, Morgan je zamolio da u tvornici A.G. Spalding i Bros, naprave odgovarajuću loptu, što su oni i učinili¹². Napravili su kožnu loptu, čiji je obujam bio oko 65 cm, a težina oko 300 grama.

Slika 8 : Prva odbojkaška lopta

Izvor: <http://forum.b92.net/topic/71883-odbojkaski-turnir/>

Šira javnost je prvi put upoznata s odbojkom preko članka kojeg je napisao J. Y. Cameron u časopisu „Physical Education“ objavljenom 1896. godine u SAD-u s komentarom : „Odbojka je nova igra pogodna za gimnastičku dvoranu koja se također može igrati i na otvorenom prostoru. Broj igrača koji u njoj sudjeluju nije ograničen. Igra se sastoji od

prebacivanja lopte preko mreže s jedna na drugu stranu, koristeći pri tome elemente dviju igara, tenisa i handballa“

Zbog svoje jednostavnosti u opremi i pravilima igre , nemogućnosti fizičkog kontakta, mala mogućnost ozljeđivanja, omogućeno je odbojci da doživi veliku masovnost i raširenost.

U Europi, odbojka se igra od 1917. godine , najprije u Francuskoj, pa u Italiji. Donijeli su je američki vojnici koji su od te godine sudjelovali u Prvom svjetskom ratu. U mjesecu tranju 1947. godine predstavnici 14 država (Belgija, Brazil, Čehoslovačka, Egipat, Francuska, Italija, Jugoslavija, Mađarska, Nizozemska, Poljska, Portugal, Rumunjska, SAD i Urugvaj) sastali su se u Parizu i osnovali FIVB, upravno tijelo odgovorno za promociju i razvoj odbojke te organizaciju natjecanja na globalnoj razini. Prvo Svjetsko natjecanje za muškarce održano je 1949. u Pragu u tadašnjoj Čehoslovačkoj, dok je za žene organizirano 3 godine kasnije. Konačno, 1957. godine odbojka je od strane IOC (International Olympic Committee) priznata kao olimpijski sport, te je 1964.prvi put predstavljena na Ljetnim Olimpijskim igrama u Tokiju.

Slika 9: Momčad Mladosti 1987.godine

Izvor: <http://www.hrvatska-tisina.com/sport/odbojkaski-turniri-u-hasicu.html>

Iako je prva utakmica odbojke na pijesku odigrana još davne 1915 u Kaliforniji, tek je 1987. FIVB prihvaća kao službenu vrstu odbojke, te je 1996. dodana u Olimpijski program. Prvi profesionalni svjetski turnir odbojke na pijesku bio je organiziran u mjestu Pacific Palisades u Kaliforniji 1976., te su prvi svjetski prvaci odbojke na pijesku bili Greg Lee i Jim Menges.

Nizozemsko sportsko društvo 1956. predstavlja sjedeću odbojku, te je prvo službeno natjecanje održano 1979. u Haarlemu u Nizozemskoj, da bi 1980. sjedeća odbojka bila prihvaćena kao paraolimpijski sport. Iste godine osnovana je Međunarodna organizacija za osobe s invaliditetom pod nazivom WOVD (World Organization Volleyball for Disabled), kao dio ISOD-a (International Sports Organization for Disabled), da bi 1996. postala samostalna organizacija odgovorna za provođenje međunarodnih natjecanja za muškarce, žene i mlade (Wowd.info 2014).

Službeni natjecateljski oblici odbojke koje danas poznajemo zajedno sa njihovim savezima su: odbojka na pijesku (Hrvatski savez odbojke na pijesku), dvoranska odbojka (Hrvatski odbojkaški savez) i sjedeća odbojka (Hrvatski savez sjedeće odbojke).

4.2.Odbojka na pijesku

U početku odbojka na pijesku igrala se samo da bi se privukla pozornost lokalnih ljepotica, a kasnije je pretvorena u unosnu atrakciju. Godine 1996. U Atlanti, odbojka na pijesku prihvaćena je kao olimpijski sport i time prestaje biti samo rekreacijska igra.

Većina pravila preuzeta su iz dvoranske odbojke uz nekoliko razlika kao što su: vrsta terena (pijesak, a ne parket), momčad (sastoji se od dva igrača, a ne od 6), veličina terena (8x8), dodir bloka se broji kao prvi kontakt i stroži kriteriji suđenja prilikom igranja prstima.

Prema riječima splitskog predsjednika kluba odbojke na pijesku, na Žnjanskom platou, Split među prvima dobiva terene za odbojku na pijesku. Upravo se tu počinje skupljati elita današnje odbojke na pijesku i stvarati prvi "kraljevi pijeska". Klub odbojke na pijesku "Žnjan" osnovan je 21. listopada 1998. godine. Osnovala ga je grupa entuzijasta koja je ovaj najprije ekstremni sport, a sada Olimpijski htjela približiti Splitu kao najšportskijem gradu na Svijetu. Od svoga osnutka pa do danas u svom kratkom postojanju klub je iznjedrilo višestruke prvake Hrvatske i osvajače kupa.

Odbojka na pijesku je vrlo atraktivan sport za igranje, ali i za gledanje. Sunce, more, plaže, pijesak i uzavrela atmosfera su jedni od mnogih faktora koji karakteriziraju naše podneblje i kao takvo je veoma privlačno natjecateljima i turistima. Cilj je privući što više novih gostiju, a stare zadržati i natjerati ih da se ponovno vrate na našu destinaciju.

Slika 10: Odbojkaški tereni na žnjanu

Izvor: <http://www.kop-znjan.hr/>

PRIJEDLOG 1: urediti žnjanski plato, obogatiti ga većim brojem terena, izgraditi gledalište i dovesti turnir svjetske serije u Split. Tako bi u grad došla najveća imena odbojke na pijesku. Posljedica toga je da bi se privukla veća masa domaćeg stanovništva i iz susjednih gradova, ali i navijača iz drugih država. Svi oni će puniti smještajne kapacitete, ostavljati novac u našim trgovinama, kafićima, restoranima itd. Upoznavati će grad i drugom prilikom možda se opet se vratiti.

4.3. Sjedeća odbojka

Sjedeća odbojka ušla je u paraolimpijski program kao demonstracijski sport za ljude s invaliditetom. 1976. godine u Torontu. Mreža je postavljena na visinu od jednog metra, a teren je dimenzija 10x6 metara sa linijom za napad postavljenom 2 metra od mreže te jedan od uvjeta je da igrači moraju biti u kontaktu sa terenom uvijek kada su u kontaktu sa loptom.

Osobe s invaliditetom kroz sport imaju mogućnost transformacije kvalitete života, zbog poboljšanja zdravstvenog stanja, kao i socijalne integracije. Sport povećava samopouzdanje, samoučinkovitost, te kako je pokazalo istraživanje o kvaliteti života na paraolimpijskim i olimpijskim igrama u Londonu (Samsoniene et al. 2010), većina igrača smatra kako im je sport pomogao da uvide vlastiti potencijal.

Preuzeto sa službene stranice hrvatskog saveza sjedeće odbojke, Hrvatski savez sjedeće odbojke (HSSO) osnovan je 2006. godine na temeljima duge povijesti igranja sjedeće odbojke i rada entuzijasta u Hrvatskoj koja seže od 1969. godine. Punopravna su članica Hrvatskog paraolimpijskog odbora kao najviše nevladine nacionalne sportske udruge sportaša s invaliditetom u Hrvatskoj. Glavni ciljevi i djelatnosti HSSO su poticanje i promicanje sjedeće odbojke i sporta osoba s invaliditetom, usklađivanje aktivnosti svojih članica, organiziranje i provođenje natjecanja sjedeće odbojke u Hrvatskoj, uređivanje pitanja koja se odnose na registraciju sportaša i sportskih djelatnika u sjedećoj odbojci te stegovne odgovornosti sportaša i sportskih djelatnika.

Slika 11 : Službena stranica hrvatskog saveza sjedeće odbojke

Dragan Maretić - osobna nagrada grada Solina

Dodjela je bila 07.09.2016. Na svečanoj sjednici gradskog vijeća grada Solina, održanoj 07.09.2016. godine dodijeljene su osobne i kolektivne nagrade grada Solina. S ponosom možemo reći kako je jedan od naših članova Hrvatskog saveza sjedeće odbojke, Dragan Maretić, član OKI Split 7.rujna 2016. na svečanoj sjednici gradskog vijeća grada Solina dobio osobnu nagradu. Ovim putem mu HSSO mu šalje iskrene čestitke na dugom i uspješnom radu.

HLSO SEZONA 2016/2017 SKUPINA ZAPAD	
I. kola Sisak 15.10.2016. / KSO Šakab	
KISO HRABRI - IOK ZAGREB	0 : 0
KSO AGRAM - ŽENSKA REFREZ.	0 : 0
KISO HRABRI - KSO SISAK	0 : 0
ŽENSKA REFREZ. - IOK ZAGREB	0 : 0
KSO SISAK - KSO AGRAM	0 : 0

Izvor: <http://www.hss.hr/>

Slika 12: Detalj s utakmice Zadar - Split

Izvor: <http://www.zadarskilist.hr/clanci/12092011/trijumf-zenice>

PRIJEDLOG 2 : Povodom blagdana sv.Duje zaštitnika grada Splita , uvesti tradicionalni turnir sjedeće odbojke koji će se održavati svake godine u dane oko tog blagdana. Domaćin bi bio odbojkaški klub invalida Split , a turnir bi se održavao na glavnoj gradskoj šetnici na rivi, svi bi mogli slobodno uživati u ovom sportu. Tim turnirom koji se održava u peti mjesec možemo obogatiti turističku predsezona grada Splita. Privući lokalno i strano stanovništvo , probuditi im svijest o paraolimpijskom sportu i pružiti im priliku da se na kraju turnira i sami okušaju u ovom sportu.

Slika 13: Odbojkaški klub invalida Split na Rivi

Izvor: <http://www.hpo.hr/novosti/Medunarodni-paraolimpijski-dan-u-Splitu-/3>

4.4. Modificirani oblici odbojke

PRIJEDLOG 3 : Odbojka na travi - jednostavnost organizacije terena i može se igrati bilo gdje na travnatoj površini, spoj zabave i rekreacije.

PRIJEDLOG 4 : Odbojka na vodi – savršen sport u kojem mogu uživati ljudi svih dobnih skupina. Idealan sport za sve one koji se za vrijeme vrućina žele rashladiti i zabaviti. Ukoliko se radi o zimskim mjesecima, ovaj sport se može igrati i u bazenu. Odličan način kako obogatiti destinacijsku ponudu ili ponudu određenog hotela i na taj način privući goste.

PRIJEDLOG 5: Odbojka na trampolinu – zapravo je obogaćena verzija odbojke na vodi samo je razlika što se nogama ne dodiruje dno već je cilj skakati na trampolinima i tako osvojiti poen. Također je sport prilagodljiv i ljetnim i zimskim mjesecima što omogućuje da se produlji ljetna turistička sezona.

Slika 14 : Odbojka na trampolinu

Izvor: <http://goout.vecernji.hr/vijesti/sve-spremno-za-finale-lige-odbojke-na-trampolinu-523>

5. ZAKLJUČAK

Odbojka je danas zbog svoje dinamike i uzbuđljivosti, sa čak 220 zemalja članica koje su dio FIVB-e (Fédération Internationale de Volleyball- Međunarodna odbojkaška organizacija), postala jedan od najpopularnijih sportova svijeta. Bilo da se igra u dvorani ili na pijesku, među muškarcima ili ženama, djecom, mladima ili starijima, profesionalno ili rekreativno; uvijek ima brojne blagotvorne učinke na zdravlje i fizičku spremnost, kao i na psihološko stanje povećavajući samosvijest i samopouzdanje, te konačno dovodi do socijalne integracije, što je osobito bitno kod osoba s invaliditetom (Kwong 2012).

Sportska aktivnost neophodna je svakodnevna ljudska potreba. Istodobno, turizam postaje neophodan način provođenja slobodnog vremena. Povezivanjem tih dviju društvenih pojava, slobodno vrijeme provodi se na aktivan i zdraviji način. Povezivanjem sporta i turizma nastaje i novi oblik turizma – sportski turizam.

Odbojka je sport koji ima veliku ulogu u sportskom turizmu u svijetu ali isto tako i u Hrvatskoj. Sport koji svakim danom postaje sve popularniji u raznim varijacijama. Mogućnost igranja na različite načine i na gotovo svim podlogama čini ga sportom koji će u budućnosti igrati sve veću ulogu u turizmu. Suvremeni trendovi zdravog i aktivnog života pogoduju odbojci kao sportu u dijelu turističke ponude jer gosti uz smještajne kapacitete sve više traže i sportsko-rekreativne sadržaje. Sportaši, navijači, turisti sve više biraju turističke destinacije u kojima borave upravo prema ponudi sportsko-rekreativnih sadržaja.

U usporedbi s ostalim turistički orijentiranim državama, Hrvatska, koja se ističe dugom turističkom tradicijom, zbog izostanka opće kulture sporta i rekreacije u Hrvatskoj i neiskorištenosti i neulaganja u sportske terene trenutno ima prosječnu ponudu. Obogaćivanjem ponude privukli bi više gostiju, dali bi im veću paletu izbora odnosno dali bi im više razloga zašto da odaberu baš Split kao svoju turističku destinaciju. Ulaganjem u razvoj sportskog turizma pridonosi se unapređenju ukupne kvalitete turizma.

LITERATURA

Knjige

1. Bartoluci, M. (2004). Menedžment u sportu i turizmu. Kineziološki fakultet, Ekonomski fakultet, Zagreb.
2. Bartoluci M., Čavlek N. i suradnici (2007). Turizam i sport-razvojni aspekti, Školska knjiga, Zagreb
3. Delić, S., Škrtić, M., Renko, N. (1999.) Benchmarking u strategiji marketinga, Mate d.o.o., Zagreb
4. Čorak, S., Z. Marušić (2005), "Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj u 2004. – prezentacija". Zagreb: Institut za turizam, Ministarstvo turizma
5. Hodak Z. (2009). Uloga sporta u razvoju hrvatskog turizma, Zbornik radova –Upravljanje slobodnim vremenom sadržajima sporta i rekreacije, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu
6. Hunziker, W., Krapf, K. (1942). Grundriss der Allgemeinen Fremdenverkehrslehre
7. Kotler, Ph. (2006). Osnove marketinga, Mate:Zagrebačka škola ekonomije i menadžmenta, Zagreb.
8. Marković S.,Marković Z. (1972). Ekonomika turizma, Školska knjiga, Zagreb
9. Šutalo, I., Ivandić, N., Marušić, Z. (2011). Ukupan doprinos turizma gospodarstvu Hrvatske: Input-outputmodel i satelitski račun turizma
10. Van der Wagen, L. (2008). Eventmanagement; Upravljanje događanjima: za turistička, kulturna, poslovna i sportska događanja. Zagrebačka škola ekonomije i managementa, Zagreb

Rad u zborniku konferencije:

11. Škorić, S. 2012. Stanje i perspektive razvoja sportsko-rekreacijskog turizma u Republici Hrvatskoj. Stanje i mogućnosti zdravstvenog i sportsko-rekreacijskog turizma (Zbornik radova 2. međunarodne konferencije). Međimursko veleučilište u Čakovcu. Čakovec

Izvor s interneta

12. Hrvatski odbojkaški savez, <http://www.hou.hr/> (17.9.2016.)
13. Hrvatski savez odbojke na pijesku, <http://www.hsop.hr/> (17.6.2016.)
14. Hrvatski savez sjedeće odbojke, <http://www.hssso.hr/> (17.6.2016.)
15. Međimurske novine, odbojka na vodi, <http://www.mnovine.hr/vijesti/sport/aktualno/novi-hit-ljeta---odbojka-na-vodi,-dolazi-i-u-nedelisce> (18.6.2016.)
16. Swatch Beach Volleyball, <https://hr.swatchmajorseries.com/> (17.9.2016.)

POPIS PRILOGA

Slika 1: ATP Croatia Open Umag	6
Slika 2 : AC/DC - Download Festival 2010.....	6
Slika 3 : Beach volleyball major Poreč series.....	8
Slika 4 : Europske sveučilišne igre Zagreb – Rijeka, 2016.....	8
Slika 5 : Odbojkaški teren na Žnjanu.....	11
Slika 6: Slovenski pijeskaši.....	11
Slika 7: Reprezentacija BIH u sjedećoj odbojci.....	12
Slika 8 : Prva odbojkaška lopta.....	13
Slika 9: Momčad Mladosti 1987.godine.....	14
Slika 10: Odbojkaški tereni na Žnjanu.....	16
Slika 11 : Službena stranica hrvatskog saveza sjedeće odbojke.....	17
Slika 12: Detalj s utakmice Zadar – Split.....	18
Slika 13: Odbojkaški klub invalida Split na Rivi.....	18
Slika 14 : Odbojka na trampolinu.....	19

SAŽETAK

Raznolikost sportskih ponuda u turizmu postaje jedan od bitnih faktora odabira turističke destinacije.

Turisti svoj odmor žele provesti što aktivnije, stoga odabiru mjesta sa što bogatijom turističkom ponudom odnosno sa što raznolikijom listom aktivnosti. Sport je postao jedan od glavnih razloga odabira određene destinacije. Razvoj sporta i turizma mora se temeljiti na međusobnoj povezanosti, a upravo sportske manifestacije su značajan oblik aktivnosti na kojima se ta povezanost temelji. Odbojka ima veliku ulogu u turističkoj ponudi iz razloga što je vrlo atraktivan sport, primjeren za sve uzraste i spolove, pravi spoj zabave i natjecanja odnosno rekreacije. Zbog svoje jednostavnosti odbojku je moguće uključiti kao dio turističke ponude u gotovo svim uvjetima i destinacijama. Doprinos rada se očituje u navođenju prijedloga za obogaćivanje turističke ponude i produljenje vansezonske turističke ponude grada Splita.

Ključne riječi: sportske manifestacije, odbojka, vansezonska ponuda

SUMMARY

The variety of sport offers in tourism is becoming one of the most important factors of choosing a destination. Tourists want to spend their vacation more actively by choosing the place with richer tourist offer and with it more diverse activity list. Sport has become one of the main reasons for choosing a particular destination. The development of sport and tourism must be based on mutual correlation, and exactly sport events are significant form of activity on which this correlation is based. Volleyball has a major role in the tourist offer because it is a very attractive sport, appropriate for all ages and genders, real blend of fun and competition or recreation. Due to its simplicity volleyball can be activated as part of tourist offer in almost all conditions and destinations. The contribution is evident by specifying suggestions for enriching and extending off-season tourist offer of the city of Split.

Key words: sport events, volleyball, off-season tourist offer